

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:2534

av **Beatrice Ask och Sofia Arkelsten (båda M)**

Betydelsen av fungerande välfärdsföretag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut som rör privata välfärdsföretag måste tas utifrån fakta om medborgarnas behov av verksamheterna och egna val och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att vård, skola och omsorg fungerar och erbjuder verksamhet av hög kvalitet är viktigt för oss medborgare. Vårdköer, brist på platser eller långa väntetider skapar stort lidande för många och skapar kostnader som skulle kunna undvikas. Betydelsen av bra skolor som ger varje elev de bästa förutsättningarna för vuxenliv och arbete kan inte underskattas. Att medborgarna i ökad utsträckning ges möjlighet att välja utförare är bra och gör att fler är nöjda med sin vårdcentral, skolan och eller omsorgen. Dessutom skapar dessa företagare både välfärdstjänster och arbeten. Det är därför grundläggande att lagstiftning och skattesystem är förutsägbara och rättvisa. Den som driver eget inom välfärden ska vara skyddad från godtyckliga regleringar från staten som har till syfte att hindra verksamheten.

I den politiska debatten handlar det alltför sällan om att se konsekvenserna för de enskilda medborgarna när olika förslag presenteras och diskuteras. Men det faktum att många verksamheter idag drivs i privata företagsformer är en realitet som måste beaktas när framtiden diskuteras. Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora, men för huvudstadsregionen skulle ett stopp för privata välfärdsföretag få förödande konsekvenser för såväl elever, patienter, vårdtagare och anställda.

Stockholm är det län som har högst andel och antal sysselsatta i privat sektor inom vården, skolan och omsorgen. År 2015 förvärvsarbetade 102 600 personer i privat sektor, vilket motsvarar 39,6 procent av de sysselsatta. Utan deras arbetsinsatser skulle många bli utan viktig service och omsorg.

Det är inom tandvården störst privat inslag finns. Där är över 64 procent av personalen privatanställda. Lägst är den i grundskolorna, där andelen privat sysselsatta uppgick till 22,5 procent 2015.

Läsåret 2015/16 gick 16 927 elever, närmare 20 procent, av samtliga elever i grundskolan i Stockholms stad i fristående skolor som drivs i aktiebolagsregi. Vad gäller gymnasiet är det 40 procent av eleverna som får sin undervisning i sådana skolor. Drygt 87 % av de fristående skolorna i landet drevs då i denna företagsform.

Andelen vårdcentraler som drivs i privat regi har ökat från drygt 25 procent år 2007 till över 40 procent år 2015. Vanligast är det i Stockholms län, där två av tre vårdcentraler drivs i privat regi. Hur vanligt det är med vårdcentraler i privat regi skiljer sig åt mellan olika regioner och landsting. Vanligast är det i Stockholm där 68 procent drivs privat. Även Västmanland och Halland, som båda var tidiga med att införa vårdval, ligger högt. Ovanligast med privata alternativ är det i Norrbotten, Örebro och Jämtland.

Privata utförare utgör en betydande del av äldreomsorgen. 24 procent av hemtjänsten och 19 procent av platserna på äldreboendena tillhandahålls av privata utförare.

År 2015 var drygt 223 000 personer, 65 år eller äldre, beviljade hemtjänst och ytterligare nära 88 000 bodde permanent i särskilt boende för äldre. En stor del av denna omsorg tillhandahålls av privata utförare. Inom hemtjänsten handlar det om 24 procent av samtliga hemtjänsttimmar i landet. Skillnaderna mellan länen är dock stora. Medan 64 procent av hemtjänsttimmarna i Stockholms län utförs i privat regi, rör det sig endast om 3 procent av timmarna i Kalmar län.

De regionala variationerna är också stora sett till äldreboendena. I såväl Stockholms som Uppsala län tillhandhåller privata utförare mer än hälften av platserna för äldre med särskilt boende. I stark kontrast till detta står Blekinge län där privata utförare helt saknas.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det är väldigt många som är beroende och har glädje av den viktiga verksamhet som drivs av dessa företag. Den absoluta merparten av verksamheten håller hög kvalitet och ger goda resultat. Vi menar att det är helt nödvändigt att detta beaktas när beslut som rör dessa företag fattas. Reglerna kan aldrig sättas utifrån de brister och ibland oegentligheter som förekommit i enstaka fall. Inte heller är det rimligt att okunskap om företagsamhetens villkor leder till en återgång till otidsenliga offentliga monopol.

Beatrice Ask (M)

Sofia Arkelsten (M)